

Sygn. akt VIII *Pa 158/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w G. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Sędziowie:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.) SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016 r. w G.

sprawy z powództwa D. G.

przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Fabryki (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S.

o rentę wyrównawczą, o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda D. G.

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 11 maja 2015 r. **sygn. akt** VI P 296/15

1. oddała apelację,
2. odstępuje od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Grzegorz Tyrka

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 158/15

UZASADNIENIE

Powód D. G. domagał się zasądzenia od pozwanego Syndyka Masy Upadłości Fabryki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S. kwoty 20.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia, kwoty po 400 zł miesięcznie tytułem renty wyrównawczej za okres od dnia 1 stycznia

2010 roku do nadal oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Strona pozwana w pierwszej kolejności wniosła o odrzucenie powództwa, ewentualnie o jego oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska w sprawie odrzucenia powództwa pozwany podał, że niniejsza sprawa była już przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie VI P 565/10 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w G.. Wniosek o oddalenie powództwa pozwany argumentował faktem, że w świetle art. 263 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1112 ze zm.) wobec braku złożenia przez powoda sprzeciwu na odmowę uznania jego wierzytelności w toku postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku upadłej spółki powód może dochodzić swoich roszczeń dopiero po zakończeniu postępowania upadłościowego. Ponadto pozwany podniósł, że powód w żaden sposób nie wykazał związku pomiędzy wypadkiem przy pracy a jego sprawnością psychofizyczną i aktualnymi możliwościami zarobkowymi. Pozwany wskazał na brak utraty zdolności do pracy przez powoda wskutek wypadku przy pracy 14 października 2009 roku a ponadto u powoda nie ujawniły się schorzenia czy powikłania po okresie leczenia szpitalnego. Pozwany nie kwestionował podstawy odpowiedzialności z art. 435 k.c.

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w G. oddalił wniosek pozwanego o odrzucenie pozwu. Postanowieniem z dnia 23 października 2013 roku Sąd Rejonowy w G. nie uwzględnił wniosku powoda o wezwanie do udziału w sprawie (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Wyrokiem z dnia 11 maja 2015 roku , sygn. akt VI P 296/15 Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo i odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Powód był zatrudniony w Fabryce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w okresie od dnia 8 grudnia 2008 roku do dnia 31 lipca 2010 roku na podstawie umów o pracę na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku sortowacza. W dniu 14 października 2009 roku uległ wypadkowi przy pracy doznając urazu głowy. W następstwie tego zdarzenia powód był niezdolny do pracy do dnia 5 stycznia 2010 roku.

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy w G. (sygn. akt XII GU 82/11) ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika Fabryki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Powód już w 2010 roku wystąpił przeciwko upadłemu z roszczeniem o rentę wyrównawczą i zadośćuczynienie. Postępowanie to toczyło się w Sądzie Rejonowym w G. pod sygn. akt VI P 565/10. Postanowieniem z dnia 16 września 2011 roku Sąd umorzył postępowanie w zakresie roszczenia o zadośćuczynienie, natomiast w dniu 18 stycznia 2012 roku umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Powód w dniu 27 czerwca 2012 roku w ramach toczącego się postępowania upadłościowego zgłosił wierzytelności ze stosunku pracy obejmujące skapitalizowaną rentę wyrównawczą w kwocie 9.600 zł oraz zadośćuczynienie pieniężne w kwocie 20.000 zł. Wierzytelność ta nie została uznana z argumentacją braku wyroku zasądzającego a powód nie złożył sprzeciwu w tym zakresie.

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy w G. (sygn. akt XII GUp 1/12) zatwierdził listę wierzytelności oraz pierwszą uzupełniającą listę wierzytelności w postępowaniu upadłościowym Fabryki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

W niniejszej sprawie Sąd zawiesił postępowanie w sprawie ostatecznie na mocy art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe. Na rozprawie w dniu 24 marca 2014 roku pełnomocnik powoda oświadczył, że oczywistym jest, że po zakończeniu postępowania upadłościowego strona powodowa będzie składać wniosek o wezwanie do udziału w sprawie upadłego w charakterze pozwanego, natomiast cofnie pozew w stosunku do

Syndyka wskazując, że zasadnym jest zawieszenie niniejszego postępowania do czasu zakończenia postępowania upadłościowego w stosunku do byłego pracodawcy powoda.

W toku niniejszego procesu Sąd I instancji z urzędu podjął kilkakrotnie czynności mające na celu ustalenie etapu toczącego się postępowania upadłościowego w zakresie likwidacji majątku byłego pracodawcy powoda (sygn. akt XII GUp 1/12). Aktualnie postępowanie upadłościowe znajduje się w fazie likwidacji masy upadłości. Brak jest informacji o dacie zakończenia tego postępowania .

Postanowieniem z dnia 13 marca 2015 roku Sąd Rejonowy w G. podjął zawieszono postępowanie.

Sąd Rejonowy w G. stwierdził, że w sprawie decydujące znaczenie miały normy prawa procesowego, to jest przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1112 ze zm.), na podstawie których Sąd doszedł do przekonania, że pozwany nie jest legitymowany biernie w sprawie. Syndyk Masy Upadłości Fabryki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S. nie jest legitymowany biernie w sprawie o zadośćuczynienie i rentę wyrównawczą. Przed oceną merytoryczną sprawy sąd zawsze z urzędu ustala czy strony występujące w procesie posiadają legitymację, jej brak zawsze skutkuje oddaleniem powództwa bez potrzeby, a dokładniej bez możliwości merytorycznej oceny roszczenia (tak Sąd Apelacyjny w S.w wyroku z dnia 2 kwietnia 2009 roku, I ACa 53/09, LEX nr 503250).

Zgodnie z dyspozycją art. 144 § 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1112 ze zm.) jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu. Postępowania, o których mowa w ust. 1, syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym (art. 144 § 2 ustawy). Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do postępowań w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę (art. 144 § 3 ustawy).

Zgodnie natomiast z treścią art. 263 ww. ustawy odmowa uznania wierzytelności według przepisów niniejszego działu nie stanowi przeszkody do jej dochodzenia we właściwym trybie. Jeżeli odmowa uznania wierzytelności nastąpiła w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego, dochodzenie wierzytelności, której odmówiono uznania, jest możliwe dopiero po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego.

Wierzytelności przeciwko upadłemu w toku postępowania upadłościowego nie można dochodzić bezpośrednio od syndyka; jedynym sposobem ich dochodzenia jest zgłoszenie wierzytelności. Ponadto w przypadku, gdyby powód wniósł pozew przeciwko upadłemu, to w oparciu o art. 144 § 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku pozew podlega odrzuceniu. Podobny pogląd zaprezentował Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 marca 1992 roku (III CZP 22/92, OSNC 1992/11/188) wskazując, że pozew przeciwko upadłemu wniesiony po ogłoszeniu upadłości o należność dotyczącą jej masy podlega odrzuceniu. W niniejszej sprawie powyższa sytuacja jednak nie wystąpiła. Powód skierował pozew przeciwko syndykowi, jednakże wobec nieskutecznego zgłoszenia wierzytelności nie może zaspokoić swego roszczenia z masy upadłości upadłego. Należy wskazać, że po odmowie uznania wierzytelności i braku wniesienia sprzeciwu, co zostało ustalone dopiero w toku prowadzonego w sprawie postępowania sądowego, powód może dochodzić roszczenia o zadośćuczynienie dopiero po zakończeniu postępowania upadłościowego, kiedy to były pracodawca powoda odzyska możliwość występowania w procesie w charakterze strony.

Z powyższych względów w ocenie Sądu I instancji roszczenie powoda o rentę wyrównawczą i zadośćuczynienie należało oddalić. Dalsze zawieszenie postępowania w sprawie z uwagi na brak możliwości ustalenia daty zakończenia postępowania upadłościowego okazało się niecelowe, pomimo tego, że również sam powód widział zasadność zawieszenia niniejszego postępowania do czasu zakończenia postępowania upadłościowego w stosunku do byłego pracodawcy powoda wskazując, że po zakończeniu postępowania upadłościowego będzie składać wniosek o wezwanie do udziału w sprawie upadłego w charakterze pozwanego, natomiast cofnie pozew w stosunku do Syndyka. Pozwany

w sprawie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpiono jednak od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Wyrok w całości zaskarżył apelacją powód. Rozstrzygnięciu zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niezawieszenie procesu do czasu zakończenia postępowania upadłościowego;
- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 194 § 3 k.p.c. poprzez niewezwanie do udziału w sprawie następcy prawnego upadłego;
- brak rozpoznania istoty sporu.

W związku z powyższym powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto wniósł o zsządzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za obie instancje.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy w G. zważył, co następuje: apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je za własne. Także rozważania prawne przeprowadzone przez Sąd Rejonowy zasługują na pełną akceptację.

Pozew w sprawie został wniesiony 11 lutego 2013 roku tj. po ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika Fabryki (...) Sp. z o.o. w S. – co nastąpiło z mocy postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 12 stycznia 2012 roku, sygn. akt XII GU 82/11. W związku z tym pozew został wniesiony przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Fabryki (...) Sp. z o.o. w S.. Należy mieć na uwadze, że zasady wspólnego dochodzenia roszczeń przez wierzycieli od niewypłacalnych dłużników będących przedsiębiorcami reguluje ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (**t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 233**) - dalej puin – co wynika z art. 1 ust. 1. Zatem prawidłowo swoje rozważania Sąd Rejonowy skupił na przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego.

Powód wystąpił z dwoma roszczeniami tj. o rentę wyrównawczą i zadośćuczynienie. Słusznie Sąd Rejonowy wskazał na treść przepisu art. 144 puin, który stanowi:

Art. 144. 1. Jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu.

2. Postępowania, o których mowa w ust. 1, syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do postępowań w sprawach o należne od upadłego alimenty oraz renty z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę.

Z powyższego wynika, że co do zasady po ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego postępowania sądowe dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przeciwko syndykowi masy upadłości – reguła z art. 144 ust. 1 puin. Jednak reguła ta nie ma zastosowania w przypadku spraw o rentę wyrównawczą – z mocy art. 144 ust. 3 puin. W tej sytuacji pomimo ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego Syndyk Masy Upadłości Fabryki (...) Sp. z o.o. w S. nie miał biernej legitymacji procesowej i powództwo wytoczone przeciwko niemu o rentę wyrównawczą musiało zostać oddalone.

W zakresie roszczenia o zadośćuczynienie należy wskazać, że szczególne przepisy prawa upadłościowego przewidują odrębny tryb zaspakajania wierzycieli z funduszu masy i w zasadzie nie przewidują możliwości ich zaspokojenia

w trybie ogólnym postępowania sądowego (rozpoznawczego). Co do zasady po ogłoszeniu upadłości nie może być wytoczone przeciwko syndykowi powództwo o zasądzenie wierzytelności ulegającej zaspokojeniu z majątku masy upadłości. Wyjątki od tej zasady są ściśle reglamentowane w prawie. Jednym z tych wyjątków był przepis art. 182¹ § 2 k.p.c., który obowiązywał od 20 marca 2007 roku do 3 maja 2012 roku, czyli nie obowiązywał już w dacie wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie. Dlatego też wypłaty zadośćuczynienia powód winien domagać się w trybie przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego. Winien zatem zgłosić wierzytelność w trybie art. 239 puin. W przypadku odmowy umieszczenia wierzytelności na liście wierzytelności powód był zobowiązany do wyczerpania trybu odwoławczego określonego przez Prawo upadłościowe i naprawcze w art. 255 i następnych. Zgodnie z art. 145 ust. 1 puin postępowanie mogło być prowadzone przeciwko syndykowi tylko w razie odmowy umieszczenia wierzytelności na liście wierzytelności po wyczerpaniu trybu odwoławczego określonego przez puin – tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 19 kwietnia 2011 roku, I PK 188/10; a także w uzasadnieniu postanowienia z 30 października 2012 roku, I PK 148/12. Bez wątplenia tryb odwoławczy nie został wyczerpany przez powoda. W tej sytuacji powództwo wniesione przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Fabryki (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w S. nie miało oparcia w art. 145 ust. 1 puin. Wobec tego zastosowanie powinien znaleźć przepis art. 263 puin, który stanowi :

Odmowa uznania wierzytelności według przepisów niniejszego działu nie stanowi przeszkody do jej dochodzenia we właściwym trybie. Jeżeli odmowa uznania wierzytelności nastąpiła w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego, dochodzenie wierzytelności, której odmówiono uznania, jest możliwe dopiero po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego.

Po zakończeniu postępowania upadłościowego zdolność procesową odzyskuje upadły i to przeciwko niemu winno toczyć się postępowanie o zadośćuczynienie. W konsekwencji także w sprawie o zadośćuczynienie Syndyk nie miał biernej legitymacji procesowej.

Nie dopuścił się Sąd I instancji obrazy przepisu art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. Utrata przez przedsiębiorcę - na skutek ogłoszenia jego upadłości - zdolności rozporządzania majątkiem (korzystania i zarządu) powoduje na gruncie procesu cywilnego zawieszenie postępowania z urzędu, tylko wówczas gdy wszczęcie procesu o przedmiot wchodzący do masy upadłości nastąpiło przed ogłoszeniem upadłości przedsiębiorcy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 roku, IV CKN 1323/00, L.). Przepis art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. dotyczy sytuacji kiedy w toku procesu zostaje ogłoszona upadłość strony. W niniejszej zaś sprawie stroną od samego początku był Syndyk Masy Upadłości Fabryki (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w S. i postępowanie zostało zainicjowane pozwem złożonym już po ogłoszeniu upadłości.

Chybiony jest także zarzut naruszenia przepisu art. 194 § 3 k.p.c.

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że jakkolwiek nieuwzględnienie wniosku powoda o dopozwanie podmiotu, przeciwko któremu również powództwo o to samo roszczenie mogłoby być wytoczone, a nie występuje on w sprawie w charakterze pozwanego (art. 194 § 3 k.p.c.) może nastąpić wyjątkowo, skoro to powód - co do zasady - jest gospodarzem procesu, to nie jest to wykluczone, co wynika stąd, że wniosek powoda nie obliguje sądu do jego uwzględnienia – tak Sąd Najwyższy w wyroku z 22 lipca 2015 roku, I PZ 10/15. Wynika to wprost z treści przepisu, z użytego w nim sformułowania „sąd na wniosek powoda może wezwać te osoby do wzięcia udziału w sprawie”. Stanowisko takie zostało zaprezentowane przez Sąd Najwyższy już w wyroku z dnia 22 grudnia 1975 roku, IV PR 274/75, w którym stwierdził: „w przeciwieństwie do sytuacji, przewidzianej w art. 194 § 1 k.p.c. w przypadku, gdy powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom, które nie występują w sprawie w charakterze pozwanych (art. 194 § 3 k.p.c.), sąd nie jest związany wnioskiem strony powodowej o dopozwanie tych osób. Może wnioskowi odmówić, gdy okoliczności sprawy nie wskazują na celowość żadanego dopozwania”.

W niniejszej sprawie dopozwanie (...) Sp. z o.o. w S. nie było celowe. Spółka ta nabyła zakład produkcyjny upadłego w dniu 30 października 2012 roku od Syndyka Masy Upadłości na podstawie przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego. W przepisie art. 317 ust. 2 puin została sprecyzowana zasada nabycia pierwotnego w postępowaniu

upadłościowym. W tym uregulowaniu wskazano, że nabywca nie odpowiada za żadne zobowiązania upadłego, a nadto nabycie następuje w stanie wolnym od obciążeń, dotyczących zarówno przedsiębiorstwa jako całości, jak i jego pojedynczych składników. Jedyny wyjątek stanowią obciążenia enumeratywnie wymienione w art. 313 ust. 3 i 4 puin, czyli: służebność drogi koniecznej, służebność przesyłu służebność ustanowiona na skutek przekroczenia granicy przy wznoszeniu budowli, służebność przesyłu, użytkowanie i prawa dożywotnika, a także służebności gruntowe utrzymane w mocy postanowieniem sędziego-komisarza.

Nie jest uzasadniony także zarzut nierozpoznania istoty sprawy, albowiem Sąd I instancji oddalił powództwo stwierdzając, że brak podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia i renty wyrównawczej od Syndyka Masy Upadłości Fabryki (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w S. na rzecz D. G. z uwagi na brak biernej legitymacji procesowej pozwanego.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Za zastosowaniem tego przepisu przemawiał skomplikowany charakter sprawy oraz sytuacja majątkowa powoda, który nie pracuje.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Grzegorz Tyrka

Sędzia Przewodniczący Sędzia